

Юридичні науки

УДК 342.7.03 (477)

Пасічник Сергій Володимирович

студент магістрант

Київського кооперативного інституту бізнесу та права

Пасечник Сергей Владимирович

студент магістрант

Киевского кооперативного института бизнеса и права

Pasichnyk Sergey

Student Master of the

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

**ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ (ПОЛІЦІЇ)**

ЗАЩИТА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В СИСТЕМЕ

ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ (ПОЛИЦИИ)

PROTECTING HUMAN RIGHTS IN THE SYSTEM OF LAW

ENFORCEMENT (POLICE)

Анотація. В статті розглянуто пріоритетні завдання, які стоять перед правоохоронними органами України, а саме в захисті прав і свобод людини. Проаналізовано запроваджену реформу для підвищення ефективності роботи правоохоронних органів (поліції). З метою захисту основних прав людини/громадянина в Україні та покращенню роботи правоохоронних органів.

Проаналізовано кількісні та якісні роботи правоохоронних органів у сфері захисту прав. Доведено, що проведення реформи в правоохоронних органах не значно змінило покращенню захисту прав, а в деякій сфері «затягує» розгляд справ.

Ключові слова: правоохоронні органи, система правоохоронних органів, захист основних прав, реформа.

Аннотація. В статті розглянуті пріоритетні задачі, що стоять перед правоохоронними органами України, а саме в захисті прав і свобод людини. Проаналізована введена реформа для підвищення ефективності роботи правоохоронних органів (поліції). З метою захисту основних прав людини / громадянина в Україні та покращення роботи правоохоронних органів. Проаналізовані кількісні та якісні роботи правоохоронних органів в сфері захисту прав. Доведено, що проведення реформи в правоохоронних органах незначительно змінило покращення захисту прав, а в певній області «затягує» розгляд справ.

Ключевые слова: правоохоронительные органы, система правоохоронительных органов, защита основных прав, реформа.

Summary. The article deals with the priority tasks facing the law-enforcement agencies of Ukraine, namely, the protection of human rights and freedoms. The implemented reform has been analyzed to improve the efficiency of the work of law enforcement agencies (police). In order to protect the fundamental human rights / citizen in Ukraine and to improve the work of law enforcement agencies. The quantitative and qualitative work of law enforcement agencies in the field of rights protection is analyzed. It is proved that the reform in law enforcement agencies did not significantly change the improvement of the protection of rights, and in some areas "delayed" the consideration of cases.

Key words: law enforcement agencies, the system of law enforcement agencies, protection of fundamental rights, reform.

Постановка проблеми. У умовах реформи правоохоронних органів беззаперечним стає вплив рівня розвитку системи на стан злочинності та захисту прав в державі. Зростає роль і значущість правоохоронних органів, але в деякій мірі зменшився рівень довіри людей до працівників системи у захисті своїх прав.

Формулювання цілей статті. Враховуючи вищезазначене, особливої актуальності набуває завдання аналізу основних проблем в діяльності правоохоронних органів України, дослідження проблем та розробка без колізійного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Загальновизнано, що рівень довіри до правоохоронних органів в Україні є критично низьким вже протягом багатьох років. Але останнім часом він сягнув свого мінімуму за весь період незалежності. Це сталося через масштабну непрофесійність міліціонерів, застосування ними зброї та насильства проти мирних демонстрантів під час подій у Києві та інших містах у листопаді 2013 – лютого 2014 рр., корупцію на всіх рівнях і небажання міліції бути відкритою та прозорою для громадського контролю структурою. Негативне ставлення населення до людей у міліцейській формі також обумовлено численними випадками зловживання ними повноваженнями під час виконання своїх службових обов'язків, зокрема, непоодинокими є випадки катування затриманих, застосування психологічного тиску й залякування під час розслідування злочинів, навмисне невиконання гарантій підозрюваного, обвинуваченого, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України [4].

1. Права людини в діяльності української поліції

Отже одним із термінових завдань державної влади у 2015 році стало проведення реформи органів внутрішніх справ. Саме міліція є найбільш чисельним правоохоронним органом, і саме з представниками міліції пересічний громадянин потенційно може мати велику кількість контактів з приводу захисту його прав та законних інтересів. Тому вкрай важливо

радикально реформувати цей вид правоохоронних органів, передусім, з огляду на встановлення законодавчих гарантій прав людини під час здійсненні правоохоронцями заходів з охорони публічного порядку, а також мінімізувати можливість використання загонів спеціального призначення для насильницького розгону масових політичних акцій та мирних демонстрацій, а слідчих - для політичних переслідувань.

Центральним нормативним документом реформи став новий Закон України «Про Національну поліцію» [2] (далі за текстом — «Закон»), що набув чинності в листопаді 2015 року. Одним із головних аспектів реформи є кардинальна зміна ціннісної та ідеологічної складової у функціонуванні новоутвореної поліції. Радянсько-тоталітарний тип міліціонера має відійти в історію. Але це має відбутися не простим передаванням естафети поліцейським. Унаслідок реформи має з'явитися повністю новий за своїми установками та методами роботи державний орган, який функціонуватиме не для залякування, репресій і покарання, а для надання суспільству послуг з охорони правопорядку. Нижче я здійснив короткий аналіз деяких положень Закону України «Про Національну поліцію», зважаючи на закріплені в ньому основні гарантії дотримання поліцейським прав і свобод людини. Особливу увагу приділено виявленню загроз вказаним гарантіям.

У статтях 1, 2 Закону закладені концептуальні основи для формування нового, людиноцентристського мислення поліцейського. Так, вказано, що Національна поліція України (далі — поліція) — це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку. А серед завдань поліції окремо наголошено на тому, що завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки та порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства й держави. Та тільки третє місце за значимістю посідає завдання щодо протидії злочинності. Важливим аспектом нового

Закону є закріплення верховенства права як принцип діяльності поліції. У ст. 6 Закону зміст вказаного принципу розкрито у вже традиційній для українського законодавства площині: через визначення пріоритету прав і свобод людини над повноваженнями та інтересами органів державної влади. В Законі встановлено, що поліція в своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. У статті 7 Закону «Дотримання прав і свобод людини» закріплено також дуже важливий принцип пропорційності в обмеженні прав і свобод людини: «Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування». У цій же статті вперше на законодавчому рівні виписано внутрішній механізм припинення проявів катування поліцейськими та неналежного поводження: «Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності».

І, нарешті, у частині 5 вказаної статті встановлено, що в діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси,

кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками. Недоліком цієї частини статті є відсутність у ній спеціального застереження щодо заборони дискримінації також і за ознакою сексуальної орієнтації. Крім того, цим положенням Закону, незважаючи на їх прогресивний характер, не вистачає закріплення за обов'язками поліцейських врахування інтересів найбільш вразливих груп населення: представників етнічних меншин, осіб із наркотичною залежністю, мігрантів та шукачів притулку, осіб із обмеженими можливостями, осіб похилого віку та дітей.

Наскільки повно та регулярно вказані норми будуть реалізовуватися поліцейськими на практиці, залежить від відданості керівництва Національної поліції на всіх рівнях новим цінностям у роботі поліції, а також активності інституцій громадського контролю, дій правозахисників, адвокатів і просто небайдужих громадян.

2. Ідентифікація поліцейського.

Однією з важливих гарантій дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції є можливість потерпілого від свавілля поліцейського ідентифікувати особу представника влади для оскарження незаконних дій. Це питання набуває особливої актуальності у питанні притягнення до відповідальності поліцейських, які діяли неправомірно під час обмеження мирних зібрань, масових акцій протесту тощо.

В цьому аспекті Закон (ст. 20) містить чіткі положення про те, що на однострої поліцейського розміщується нагрудний знак із чітким зазначенням його спеціального жетона. Поліцейському заборонено знімати з однострою чи приховувати нагрудний знак, а також будь-яким іншим чином перешкоджати прочитанню інформації на ньому або фіксуванню її за допомогою технічних засобів. Поліцейський, який виконує функції в цивільному одязі, зобов'язаний мати із собою нагрудний знак,

передбачений цією частиною, крім випадків, коли наявність нагрудного знака перешкоджає проведенню негласної слідчої (розшукової) дії. Поліцейським підрозділу спеціального призначення номер нагрудного знака додатково зазначається на однострої й на шоломі таким чином, щоб його було можливо прочитати або зафіксувати за допомогою технічних засобів, окрім випадків, коли такі поліцейські відповідно до рішень уповноважених осіб поліції виконують завдання в режимі секретності. Отже, стандарти ідентифікації поліцейських, передбачені Законом, є доволі високими, що позитивним чином вплине на рівень захисту прав людини у випадку вчинення поліцейським неправомірних дій.

3. Інформаційні ресурси поліції.

У статті 26 Закону міститься перелік з 18-тьох баз даних, що їх формує та підтримує в актуальному стані органи поліції. Серед вказаних баз є як мінімум одна база, що становить небезпеку для прав людини і може виступити інструментом надмірного контролю держави над суспільством. Мова йде про базу стосовно «осіб, щодо яких поліцейські здійснюють профілактичну роботу» (п. 1 ч. 1 ст. 26). Законом чітко не встановлено, що таке «профілактична робота», тому є неясним, чому стосовно таких осіб може вестися база даних. Окрім того Законом не визначено, в яких обсягах ця база даних міститиме інформацію про вказаних осіб.

Відсутність тлумачення словосполучення «профілактична робота» дозволяє поліцейським на цілком законних підставах без будь-яких обмежень накопичувати будь-яку інформацію про будь-яку особу. Отже, ідучи за логікою підзаконних інструкцій, достатньо лише зазначити, що стосовно конкретної особи проводиться «профілактична робота», характер якої натомість невизначений. Це є однозначним порушенням основоположного права людини на невтручання до її приватного та сімейного життя.

Викликає заперечення також і відсутність у Законі чітких строків, після яких інформація про особу в базі даних підлягає знищенню. Особливо це стосується, скажімо, бази даних про осіб, які вчинили адміністративні правопорушення (п. 2,8 ч. 1 ст. 26). Отже, якщо іти за логікою Закону буквально, будь-яка інформація про особу, що потрапила до баз даних поліції, може зберігатися в ній як завгодно довго. Ще одним важливим моментом є питання доступу поліцейських до баз даних. У ст. 27 Закону встановлено правило, що доступ до баз даних поліції теоретично може мати будь-який поліцейський. Єдине, що може стримувати зловживання й безконтрольність доступу поліцейських до баз даних про особу, - це положення вказаної статті Закону про те, що кожний доступ до баз має фіксуватися в спеціальному електронному архіві. У ньому фіксуються: прізвище, ім'я, по батькові та номер спеціального жетона поліцейського, вид отриманої інформації, реєстр, з якого отримувалася інформація, час отримання інформації та інші дані, необхідні для ідентифікації поліцейського, який отримував інформацію з реєстрів. Із точки зору захисту прав людини, Законом має бути запроваджено більш суворий режим доступу поліцейських до баз даних із персональною інформацією про особу. Наприклад, необхідно повністю заборонити доступ поліцейських до деяких із баз даних, за винятком випадків, коли конкретні поліцейські здійснюють досудове розслідування злочинів.

4. Перевірка документів особи.

У статті 32 Закону передбачено шість випадків, коли поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу. Серед вказаних випадків як мінімум два можуть бути витлумачені розширено.

По-перше, слід вказати на підставу для перевірки документів, що сформульована наступним чином: «якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення». Вочевидь, що

формулювання «має намір вчинити правопорушення» не відповідає вимогам правової визначеності та надає можливість поліцейським вимагати документи практично в будь-якої особи під приводом, що, на думку поліцейського, ця особа має «намір вчинити правопорушення». Це формулювання є ще більш абсурдним, якщо взяти до уваги, що ані Кримінальний кодекс України [3], ані Кодекс України про адміністративні правопорушення [6] не передбачають відповідальності просто за намір вчинити правопорушення. Крім всього іншого, зазначена норма, по суті, опосередковано зобов'язує громадян цілодобово мати при собі документи про особу.

По-друге, мова йде про таку підставу для перевірки документів: «якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події». Поняття «надзвичайна подія» в контексті Закону не визначено, отже, будь-яке відхилення, навіть мінімальне, від нормального руху життя може трактуватися поліцейськими як підстава для тотальної перевірки документів у всіх, хто знаходиться в певному місці або приміщенні.

5. Опитування особи.

Стаття 33 Закону встановлює право поліцейського отримати від особи певну інформацію. При цьому надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Вказано, що проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога. Викликає занепокоєння норма, згідно якої для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення. Тут є два важливих аспекти: 1) Законом не передбачено можливість особи відмовитися від опитування в поліцейському приміщенні; 2) Закон встановлює, по суті, підставу для обмеження свободи пересування особі без будь-яких на те причин. І це є більш ніж свавільним,

адже, як було вказано вище, опитування може проводитися лише за згодою особи.

6. Зупинення транспортного засобу.

Стаття 35 визначає низку підстав для зупинення поліцейським транспортного засобу. Одна із них (п. 2 ч. 1) сформульована наступним чином: «якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу». Водночас «технічна несправність транспортного засобу» — це занадто широке формулювання, що може стати підставою для зловживань з боку поліцейських. Тим більше, що порушення водієм Правил дорожнього руху виступає окремою підставою для зупинення транспортного засобу (п. 1 ч. 1). Якщо тлумачити цю норму з точки зору гарантій прав людини, то технічна несправність може бути підставою для зупинення лише у разі, коли вона становить небезпеку для пасажирів транспортного засобу або для інших учасників дорожнього руху. Проте є великий сумнів, що поліцейські будуть керуватися таким розумінням цієї норми, яка суттєво обмежує їх розсуд.

7. Застосування технічних приладів для фото- і відеофіксації.

У статті 40 Закону визначено, що поліція для забезпечення публічної безпеки та порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- та відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману з автоматичної фото- й відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою, зокрема, попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб. Утім, у зазначеній статті Закону відсутні норми, що регламентували б оприлюднення й використання Національною поліцією фото- та відеоінформації, отриманої з технічних приладів та технічних засобів. Водночас набула поширення практика, коли в суспільно резонансних

випадках Національна поліція на свій розсуд оприлюднює у засобах масової інформації кадри зйомки з приладів поліцейських, що на них зафіксовано зображення і поведінка тієї чи іншої особи, тим самим порушуючи права цієї особи.

Окремим питанням постає захист інтересів фізичної особи, яка може бути знята на фото,- кіно,- чи відеоплівку. Адже, відповідно до ст. 307 Цивільного кодексу України [5], згода особи на її зйомку припускається, якщо зйомка проводиться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру. Отже, зйомка особи без її згоди, зокрема, з використанням камери на формі поліцейського, у транспортному засобі, у помешканні та інших не публічних місцях з точки зору Цивільного кодексу України є незаконною. Отже, можемо констатувати колізію між повноваженнями поліції щодо автоматичної (тобто без згоди особи) фото- та відеофіксації не в межах кримінального провадження та правом особи забороняти зйомку себе.

Ще одним моментом, не врегульованим Законом, є порядок вилучення поліцією інформації, отриманої з автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні. Адже інформація, зібрана, наприклад, камерами спостереження, перебуває в розпорядженні суб'єкта, якому належать ці камери, і він має право (якщо не йдеться про розслідування кримінального правопорушення) не надавати поліції інформацію, зафіксовану на такі камери.

8. Порядок застосування поліцейських заходів примусу.

У статті 42 Закону надано вичерпний перелік всіх видів поліцейських заходів впливу. А в ч. 3 статті 43 Закону, де визначено порядок застосування вказаних заходів, встановлено, що «вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення». Ця норма є занадто небагатослівною та

недостатньою на тлі міжнародних стандартів, визначених відповідними актами ООН.

Передусім, не є розкритим зміст принципу пропорційності та диференціації застосування заходів примусу, що полягає в описі співвідношення ступеня примусу, які дають ті чи інші заходи, перелічені у статті 42 Закону, з метою, яка передбачена Законом для застосування цих заходів. Так, згідно зі стандартами ООН (ст. 3 Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку [7] від 1979 року), будь-якій особі, уповноваженій державою на охорону правопорядку, заборонено застосовувати таку силу, що не є спів мірною законній меті, яку треба досягти.

Також відсутні в Законі важливі положення, передбачені п. 4, 5 «» [8] ООН від 1990 року. Наприклад, у Законі немає чітко визначеного положення про те, що заходи примусу можуть бути застосовані лише після переконання поліцейським, що ненасильницькі способи є неефективними. До того ж відсутньою є й вимога щодо стриманості під час застосуванні поліцейськими заходів примусу, яка визначається ступенем небезпечності правопорушення та тією законною метою, що має бути досягнута застосуванням заходів примусу. Не зазначено в Законі й те, що примус має застосовуватися лише у випадках абсолютної необхідності, і при цьому заподіяння шкоди та тілесних ушкоджень повинно бути зведено до мінімуму. Вищезазначені невідповідності міжнародним стандартам можуть призвести до зловживання поліцейськими заходами примусу, а також до складнощів для потерпілих під час захисту своїх прав внаслідок порушення поліцейськими порядку застосування заходів примусу.

9. Застосування поліцейськими вогнепальної зброї.

Стаття 46 Закону регламентує застосування поліцейськими вогнепальної зброї. Взагалі її зміст є доволі детальним та в загальних аспектах відображає міжнародні стандарти в цій сфері, зокрема «Основні

принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку» ООН від 1990 року. Так, у ч. 7 статті цілком вірно вказано, що поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою за таких обставин, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу. Проте деякими своїми положеннями вказана стаття надає поліцейським надмірні повноваження щодо застосування вогнепальної зброї та не відповідає вже цитованому положенню її частини 7.

До прикладу, у ч. 4 статті визначено виняткові випадки, коли поліцейський може застосовувати вогнепальну зброю. Серед них є декілька, які, на мій погляд, створюють небезпеку для прав людини. Йдеться про пункт 5 вказаної частини статті, що дозволяє застосовувати вогнепальну зброю «для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти». А також про пункт 3 частини 6, яким дозволяється поліцейському застосовувати зброю без попередження, «якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу».

Наголошую, що тяжкий та особливо тяжкий злочин згідно Кримінального кодексу України далеко не завжди поєднаний з насильством. Отже, сам по собі факт скоєння особою тяжкого та особливо тяжкого злочину є недостатнім для розгляду його в якості обґрунтування для застосування зброї. Але головним є те, що обидві цитовані підстави суперечать не лише принципу пропорційності (адже вони надають поліцейському право застосовувати вогнепальну зброю щодо осіб, які не мають зброї та не вчиняють насильницькі дії), а й суперечать цілям застосування зброї, визначеним у ч. 7 статті. Крім того, застосування у вказаних випадках зброї може спричинити шкоду життю та здоров'ю випадкових людей.

Усе вищевказане стосується також і ч. 13 розглядуваної статті, що нею встановлюється наступне: «поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил». Є очевидним, що для подання сигналу тривоги або виклику допомоги вогнепальна зброя підходить менш за все, адже навіть через постріли в повітря може бути завдано шкоди життю або здоров'ю людей.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Новий Закон України «Про Національну поліцію» є, безумовно, значним кроком у напрямку захисту прав людини від незаконних та свавільних дій правоохоронців. Він містить низку прогресивних норм, що закріплюють гарантії дотримання прав і свобод людини та відповідають міжнародним стандартам. Однак водночас Закон має й недоліки, зазначені вище, що становлять ризики для прав людини. Загалом, характеризуючи виявлені ризики, передусім варто зауважити, що вони є наслідком нечіткості та недостатньої деталізації деяких норм Закону, що мають стосунок до порядку реалізації повноважень поліцейськими. Якщо вказані вище приписи Закону на практиці застосовуватимуться буквально й формально, без врахування змісту таких принципів діяльності поліції, як верховенство права (стаття 6) та дотримання прав і свобод людини (стаття 7), то це може бути підґрунтям для численних зловживань поліцейськими та масових порушень прав людини.

Отже, у цьому аспекті Закон подекуди не відповідає вимогам правової визначеності, згідно з яким норми законодавчого акту, що встановлюють порядок реалізації владних повноважень, мають бути чіткими і зрозумілими для пересічного громадянина, не містити двозначностей та не надавати представникам влади широкого розсуду в питаннях обмеження прав людини. Наприклад, вимогам правової визначеності не відповідає положення ч. 3 статті 30 Закону, де після вказівки на те, що поліція має право застосовувати заходи, передбачені Кодексом України про

адміністративні правопорушення, Кримінальним процесуальним кодексом та Законом «Про Національну поліцію», з незрозумілої причини встановлено, що поліція «для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами». Цим вноситься зайва розпорошеність до правового регулювання повноважень поліції, створюється ґрунт для колізій та труднощів під час тлумачення, що в результаті негативно впливатиме на дотримання прав і свобод людини. Таким чином, неоднозначно або нечітко викладені норми Закону стосовно гарантування прав і свобод людини мають бути або виправлені у законодавчому порядку або скореговані практикою свого застосування.

Основні засади практичного застосування Закону в частині реалізації поліцейськими своїх владних повноважень тільки починають формуватися. Дещо згодом будуть ухвалені й перші судові рішення вищих судових інстанцій щодо тлумачення його норм у найбільш спірних ситуаціях. Поза тим, є вкрай важливим, щоб підзаконні акти МВС та Національної поліції відповідали приписам Закону, і не спотворювали зміст його норм на користь вузьковідомчих інтересів, тим самим нівелюючи всю суть реформи. Отже, завданням громадських організацій, правозахисників, адвокатів, науковців та експертів є здійснення комплексного моніторингу практики реалізації норм Закону в світлі дотримання прав і свобод людини.

Література

1. Конституція України / Верховна Рада України, 1996 (ВВР) /Документ 254к/96-вр, чинний, поточна редакція — Редакція від 30.09.2016, підстава 1401-19.
2. Закон України «Про Національну поліцію» / Верховна Рада України, 2015 (ВВР) // Документ 580-19, чинний, поточна редакція — Редакція від 07.01.2018, підстава 2229-19.

3. Кримінальний кодекс України / Верховна Рада України, 2001 (ВВР) // Документ 2341-14, чинний, поточна редакція — Редакція від 12.01.2018, підстава 2227-19.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України / Верховна Рада України, 2013 (ВВР) / Документ 4651-17, чинний, поточна редакція — Редакція від 07.01.2018, підстава 2234-19.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення / Верховна Рада Української РСР, 1984 (ВВР) // Документ 80731-10, чинний, поточна редакція — Редакція від 07.01.2018, підстава 2229-19.
6. Цивільний кодекс України / Верховна Рада України, 2003 (ВВР) / Документ 435-15, чинний, поточна редакція — Редакція від 06.01.2018, підстава 2210-19.
7. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку / Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН, 1979 // Документ 995_282, поточна редакція — Редакція від 17.12.1979.
8. Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку / Восьмий Конгрес ООН // Документ 995_334, поточна редакція — Прийняття від 07.09.1990.

References

1. Constitution of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine, 1996 (ВВР) // Document 254к / 96-вр, current, current version - Editing dated September 30, 2016, basis 1401-19.
2. Law of Ukraine "On National Police" / Verkhovna Rada of Ukraine, 2015 (ВВР) // Document 580-19, current, current version - Editing dated January 7, 2018, basis 2229-19.
3. The Criminal Code of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine, 2001 (ВВР) // Document 2341-14, current, current edition - Editing dated January 12, 2018, basis 2227-19.

4. The Criminal Procedural Code of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine, 2013 (BBP) // Document 4651-17, current, current version - Editing dated January 7, 2018, basis 2234-19.
5. Code of Ukraine on Administrative Offenses / Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR, 1984 (BBP) // Document 80731-10, current, current version - Editing dated January 7, 2018, basis 2229-19.
6. Civil Code of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine, 2003 (BBP) // Document 435-15, current, current edition - Revision from 06.01.2018, basis 2210-19.
7. Code of Conduct for Law Enforcement Officials / Resolution 34/169 of the General Assembly of the United Nations, 1979 // Document 995_282, current revision - Revision of 17.12.1979.
8. Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials / Eighth UN Congress // Document 995_334, current edition - Adoption of 07.09.1990.